

Užsienio (prancūzų) kalbos valstybinio brandos egzamino antrosios dalies duomenų komentavimo užduotis

Užduoties atlikimo reikalavimai ir rekomendacijos mokymo procesui

2024-12-02

Kuriamo teksto apimtis: ne mažiau kaip 150 žodžių.

Užduočiai atlikti rekomenduojamas laikas: 50 min.

Kuriamo teksto žanras: duomenų komentavimas, ataskaita (pranc. *le commentaire de documents chiffrés; un rapport*)

1. Užduotimi tikrinamas mokinių mediacijos gebėjimas perteikti (pranc. *médiation*) duomenis kalbine (verbaline) raiška. Mokiniai turi **apibūdinti** duomenis, pateiktus vizualia forma (grafike, diagramoje, lentelėje ir kt.), juos lygindami ir gretindami (pranc. *commenter; analyser synthétiser reformuler; comparer*). Užduotyje neprašoma reikšti savo nuomonės, rekomendacijų ar vertinti, nors užduoties pavadinime ir yra terminas *komentavimas*. **Duomenų komentavimas suprantamas kaip aprašymas ar apibūdinimas, bet ne savo požiūrio ar vertinimų dėstymas.**
2. Atlikdamas duomenų komentavimo užduotį, mokinys turi parašyti **rišlų aiškios struktūros** tekstą, kurį sudaro:
  - a. **Ižanga**, kurioje nurodomas kuriamo teksto tikslas pagal užduotyje pateiktą komunikacinį kontekstą, paaiškinama, kokie duomenys bus aptariami.
  - b. **Viena ar dvi dėstymo pastraipos**, kuriose apibūdinami vizualiai (grafike, diagramoje, lentelėje ir kt.) pateikti duomenys. Mokinys turi įvardyti tendenciją(-as), aprašyti išsiskiriančius ar panašius aspektus, kurie išryškėja lyginant ir gretinant respondentų grupes, duomenų kategorijas ir pan. Savo išvagas mokinys turėtų pailiustruoti tinkamais pavyzdžiais iš užduoties įvesties, pasirinkti veiksmingą jų pristatymo seką.
  - c. **Apibendrinimo pastraipa**, kurioje apibendrinamos anksčiau aptartos išvagos arba daromos išvados.
3. Atliekant užduotį tinka vartoti **neutralų arba pusiau oficialų kalbos stilių** (pranc. *registre*). Vienas iš tokio stiliaus požymių, būdingas šio žanro tekstams ir rekomenduotinas šiai užduočiai, yra **beasmenės konstrukcijos, beasmenis įvardis „on“** (*il y a, on voit, on observe, on constate, on remarque, il est estimé que, il semble que, il paraît que, ir pan.*):
  - *Il y a une augmentation de 20%.*
  - *Il est estimé que les ventes ont doublé.*

Tai nereiškia, kad tekste apskritai nerekomenduojama vartoti asmeninių įvardžių, tačiau derėtų atkreipti mokinių dėmesį, kad pernelyg dažnai vartojant asmeninius įvardžius teksto stilius praranda oficialumo požymius. Kita vertus, oficialus stilius kuriamas ir įvairiomis kitomis kalbinės raiškos priemonėmis, kurios tinka vartoti atliekant šią užduotį

Siekiant pabrėžti laukiamą rezultatą, vartojama **neveikiamosios rūšies forma** (pranc. *la voix passive*):

- *Une augmentation de 20% a été enregistrée.*

Prieveiksmiai : *fortement, légèrement, considérablement* ir pan.:

- *Les dépenses ont légèrement diminué.*

Būdvardžiai : *important, significatif, faible, léger, élevé, modéré* ir pan.

- *La différence est faible.*

Palyginimai : *plus...que; moins...que; aussi...que; par rapport à, pour comparer; ils sont 10%, contre 15% en 2023; l'écart entre le chiffre officiel est réel est considérable.*

Veiksmazodžiai ir žodžiai, žymintys tendenciją, pokytį : *se modifier, évoluer, augmenter, diminuer, stagner, progresser, reculer, atteindre, représenter, s'élever à, se situer à, chuter, baisser, emirer, améliorer, dépasser, amélioration, décroissance* ir pan. :

- *Le taux de chômage augmente chaque année.*
- *Les ventes s'élèvent à 2 millions d'euros.*

Jungiamieji žodžiai : *parce que, en effet, tandis que, alors que, par conséquent, tandis que cependant, en résumé* ir pan.:

- *Les bénéfices augmentent tandis que les coûts diminuent.*

Daiktavardžiai : *la part, le nombre, la portion, le taux, le temps, le budget, les bénéfices et les pertes, les ventes, le gaspillage, l'utilisation, le prix, l'augmentation, la diminution* ir pan.:

- *Le nombres d'utilisateurs du service est en augmentation constante depuis 10 ans.*

Rekomenduojama vartoti **tikslius įvestį apibūdinančius žodžius** : *tableau, courbe, colonne, graphique, histogramme, diagramme* ir pan.

4. Atliekant užduotį nereikalaujama aprašyti visų vizualioje informacijoje pateiktų duomenų, tačiau pasirinkti ir apibūdinti **vieną** ar **dvi ryškesnes tendencijas**, kontrastuojančius aspektus, kurie, mokinio manymu, laikytini svarbiais. Aprašydamas duomenis mokinys turi parodyti savo kritinio mąstymo gebėjimus, apibendrinti pateiktus rodiklius, o ne paraidžiui perkelti iš grafiko į tekstą visą informaciją.
5. Užduotimi tikrinamas mokinių **gebėjimas perteikti** duomenis kalbine (verbaliu) raiška. Todėl perkeldami informaciją iš vienos raiškos formos į kitą mokiniai turėtų ne nurašinėti skaičius nuo vizualiai pateiktos informacijos, o stengtis pavartoti įvairesnių kieki, dalį ar visumą reiškiančių žodžių ir frazių, pvz., *dauguma* (pranc. *la majorité; la plupart; majoritaire; prépondérante*), *mažuma, dalis* (pranc. *la minorité*), *pusė* (pranc. *la moitié*), *beveik, apytiksliai* (pranc. *environ, approximativement, près de, presque*), *dalis, trečdalis, ketvirtadalis respondentų* (pranc. *la part, le tiers, le quart*), *tendencijos pokytį – padvigubėjimą, trigubėjimą* (pranc. *le doublement, le triple de etc.*), ir t.t. Mokiniai taip pat turėtų atkreipti dėmesį, kad būtina pateikti teisingus duomenis, jų neiškraipant. Jeigu, pavyzdžiui, kurio nors rodiklio vertė padidėja nuo 25 iki 48 procentų, toks pokytis gali būti apibūdinamas vartojant veiksmazodžius *s'accroître, monter, s'élever* ir pan.
6. Aprašant duomenis, rodiklį galima pateikti **tiksliu** arba **apytiksliai skaičiumi**, ypač kai to reikia norint pagrįsti pastebėtą tendenciją, siekiant ją iliustruoti ar svariau argumentuoti, atkreipti dėmesį į mažiausias ar didžiausias vertes, pavyzdžiui:

Pourcentage - *25% des gens* ir pan.

Fractions - *un tiers, un quart, la moitié de la population est concernée* ir pan.

Unités de mesures – *un mètre, un kilo, une décennie un million de personnes* ir pan.

Tai yra būdingas tokio tipo ir žanro tekstų požymis. Todėl iš grafikų paimtų skaičių naudojimas turėtų būti prasmingas.

7. Duomenų komentavimui dažnai **tinka vartoti esamojo laiko** (*présent*) formas. Aptariant praeities laikotarpių tendencijas taip pat gali būti logiška vartoti **būtajį laiką** (*passé composé*, *l'imparfait*), pavyzdžiui:

- *Selon le graphique, les chiffres montrent que...*
- *Le tableau indique une progression de...*
- *La plupart étaient heureux...*

Rašant apie pateiktas prognozes būsimiems laikotarpiams, gali prireikti ir **būsimojo laiko** ar ateityje vykiančius veiksmus reiškiančių formų, pavyzdžiui:

- *En 2035, les voitures électriques seront le moyen de transport le plus populaire.*

Svarbu atkreipti mokinių dėmesį, kad veiksmožodžio laiko formų pasirinkimas turi būti logiškas, jis turi atitikti minčių dėstymo seką. B2+ lygio kalbos vartotojas turi pakankamai kalbinių išteklių, kad galėtų pasirinkti ir kitokias formas ar kalbinės raiškos priemones, todėl **čia pateikti pavyzdžiai nėra privalomi ar vieninteliai galimi pasirinkimai.**